

Sluttrapport for Skjøtsel i Hellås NR og Ørstvethalvøya PFO 2011

Skien, 08.11. 2011

Jan-Petter Enger

Forord

Det ble etter avsluttet tilbudskonkurranse for Ørstvedthalvøya PFO og Hellås NR besluttet og gjennomføre alle de foreslåtte skjøtseltiltakene på Ørstvedthalvøya, mens det kun var 2 av 4 tiltak på Hellås som ble besluttet gjennomført i denne fasen.

For Ørstvedthalvøya ble oppdraget delt i to. Skjøtsel i sone 1 og sone 5.

For Hellås sin del ble det besluttet å utføre tiltakene i sone 1 og sone 4

Som beskrevet i tilbudsdokumentet ble alle berørte naboer varslet med telefon i forkant av oppstart på de to stedene. Nødvendige tillatelser til bruk av veier og leggeplasser ble avtalt. I tillegg ble det på begge steder varslet med oppsatte plakater hvilke type arbeid som skulle foretas og kontakt telefonnummer dersom enkelte brukere hadde spørsmål.

Skjøtseltiltakene ble utført av Øverby-Skog AS v/ Jan-Petter Enger med hjelp av skogsarbeidere innleid fra Lars Vassend og Helge Aasen. På Ørstvedthalvøya ble det også brukt Taubåt og leker m/gravemaskin innleid fra Trond Kittilsen Shipping AS.

Sluttrapporten er en oppsummering og gjennomgang av aktivitetene som ble utført i tidsrommet juli - september 2011.

Vil med dette takke alle involverte aktører og naboer for godt utført arbeid og samarbeid.

Skien, 08.11.2011

Jan-Petter Enger
Øverby Skog AS

Innhold

Forord	2
Bakgrunn	3
Bilde:Totalt ubrukelig utstyr til lasting av bunter og kvister	(Foto: HS).. 8

Bakgrunn

Hensikten med de skjøtselstiltakene som ble gjennomført i 2011, er alle ledd i å ivareta verneverdiene som finnes på de ulike stedene innenfor de to naturreservatene.

Hovedformålet er å restaurere gjengrodde arealer som tidligere har vært åpne eller halvåpne beite- og slåttearealer.

Hindre videre gjengroing for å oppnå en lysåpen situasjon som er gunstig for verneverdiene.

Ørstvedthalvøya PFO

Skjøtselssone 1.

Skjøtselssone 1 består av bratte kalksteinsklipper og skrånende berg fra nordre deler av fredningsområdet langs vestsiden mot sør til sydspissen av halvøya. Av viktige naturverdier kan nevnes rik forekomst av den rødlistede lavarten Vifteglye (*Anema nummularium*) og rødlisteartede karplanter med bl.a stjernetistel, brudespore og liguster.

Det har i den senere tiden etablert seg ett ganske frodig tre og busksjikt i denne skjøtselssonen som danner massiv skygge for de lyskrevende lavartene.

Skjøtselstiltakene som ble utført i 2011 var :

- * **Fjerning av alle forekomster av Syrin og Høstberberis.**
- * **Alle bukser og trær som har etablert seg i sprekker, hyller og på avsatter og som skygger for bergvegger og svaberg uten jorddekke fjernes.**
- * **Enkelte store trær som ikke gir noen stor skyggeeffekt for de allerede nevnte verneverdien, ble satt igjen.**
- * **Målet var å kunne få minst 90% av bergveggene og flatene med potensiale for rødlistede lavarter soleksponert, - noe vi mener er oppnådd ved det utførte tiltaket.**

Før Tiltak - August 2011

Bilde: Situasjonen i skjøteselsone 1, før utførte tiltak - august 2011

(foto: jpe)

Bilde: Mye tungt arbeid skal utføres, - her bantes syrinbusker før skipning

(foto: jpe)

Etter tiltak - september 2011

Bilde: Viser situasjonen etter skjøtselstiltak i sone 1 - september 2011.

(foto: jpe)

Bilde: Viser situasjonen etter skjøtselstiltak i sone 1 - september 2011.

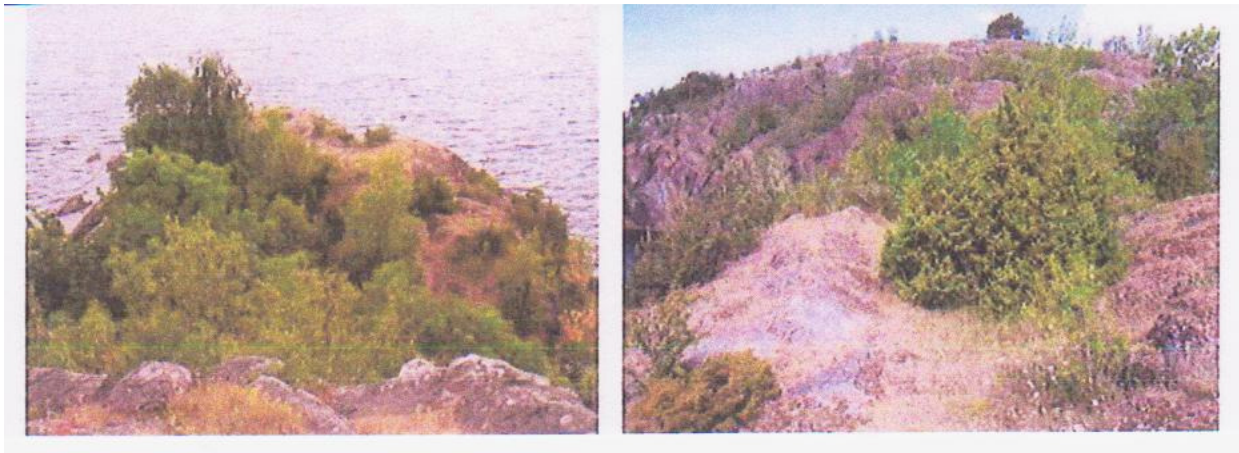
(foto: jpe)

Skjøtselssone 5.

Skjøtselssone 5 utgjøres av den markerte sydspissen av Ørstvedthalvøya. De viktigste verdiene er flere truede vegetasjonstyper på kalkrik berggrunn. Urterik kant og kantkratt har spesielt rik forekomst av rødlistearten Nikkesmelle. På skråberg og små loddrette berg er det registrert sparsomme forekomster av rødlistede lavarter. Tette eienerkratt og store skyggefulle trær ønskes fjernet fra området.

Situasjon før tiltak

Bilder: Hentet fra forvaltningsplanen fig 24 s. 34

Situasjon ferdig resultat - september 2011

Bilder: Viser situasjonen etter utførte tiltak setember 2011.

(foto: jpe)

Bilde: Viser situasjon skjøtselssone 5 etter utførte tiltak- september 2011

Kommentarer til utførte tiltak på Ørstvedthalvøya.

Det manuelle arbeidet både i skjøtselssone 1 og 5 ble utført med motorsag. Stubbene ble forsøkt skåret så langt ned som praktisk mulig, med noe ganske få unntak. Alt av busker, kratt, bar og lauv ble ryddet manuelt frem til vannkanten.

Bilde: Totalt ubrukelig utstyr til lastning av bunter og kvister

(Foto: HS)

Det ble forsøkt ulike metoder for å håndtere dette på. Først ble det forsøkt buntet med tau som kunne brukes videre for håndtering av gravemaskin på en flåte. Dette fungerte svært dårlig. Var både svært arbeidskrevende på land og lastning i bunter gikk svært tregt. Den første gravemaskinen vi hadde tilgjengelig var også bare utstyrt med vanlig graveskuff og lastestropp.

Løsningen ble derimot å benytte en gravemaskin med tømmerklo. Denne håndterte alt av det virke som ble lagt på steder langs land der de kom inntil berget med lekter.

Når lekteren var full ble den slept til terminalen rett på nedsiden av Hellås i Brevik. Tømming av lekteren foregikk samtidig som virke fra Hellås ble flishugget. Pga. svært mye busker, kratt og bøss, var det vanskelig å få avsetning på flisen til biobrensel, med den ble brukt til strø i stall.

Større stammer som var brukbare til ved, ble lagt igjen på stedet i sone 1. Dette var etter avtale med Fylkesmannen og grunneieren Arve Kristiansen som vil hente disse stokkene etter hvert. I sone 5 ble alt fjernet pga. tilgjengelighet.

Det bør også nevnes at det i sone 5 finnes ett gammelt koblingskap fra telenor som det bør ryddes opp i.

Hellås NR

Skjøtselzone 1 (vesentlig areal på utsiden av reservat)

Her ble det ryddet for skog i 2010 for å sikre rikelig med sollys inn på den bratte fjellveggen som danner avgrensningen av Hellås NR mot sør. Tiltaket som derfor skulle utføres i 2011 var vedlikehold av snauhogd areal.

Dimensjonene på vegetasjonen som var kommet tilbake etter hogst for ett å siden, var av så små dimensjoner at det ble bare skjært ned og forlatt på stedet. Arbeidet ble utført på tradisjonell måte med motor ryddesag.

På alle stier og innfartsårer, slik som her på tømmerlegga i sone 1 på Hellås NR- ble det hengt opp en kort orientering til alle forbipasserende om hva som foregikk av aktiviteter og kontaktperson ved evt. spørsmål

Skjøtselzone 4

Skjøtselzone 4 ligger sentralt /midt i verneområdet på Hellås, og har en langstrakt utstrekning i nord - sørlig retning. Vegetasjonstypen er dunhavre-eng og lågurt-blandingsskog. Ca 2,3 da er allerede åpen eng i dag, En liten del opprett av grunneier gjennom "alle" år, mens en liten del ble opparbeidet i 2010.

Allerede eksisterende engareal ble slått med gress-trimmer ca: 20 juli. Deretter ble det raket sammen for hånd, (se bilde under) og etter ca: en uke ble det uttransportert med jordbrukstraktor og henger. Dette fungerte for så vidt greit for ett år, men det er kanskje greit å spesifisere hva slags type slåtteutstyr som er ønskelig å benytte over flere år. En gresstrimmer slår i stykker gresset, mens en slåmaskin kutter med finere snittflater.

Bilde: Engarealet sett mot Nord fra området som ble ryddet i 2010

(Foto: jpe)

I begynnelsen av august ble engarealet utvidet med ca: 2,5 da. Arbeidet ble utført på tradisjonelt vis med manuell felling og uttransport med en liten landbrukstraktor med tømmerhenger. En del av ved tømmeret ble gitt bort til greie naboer, mens mesteparten ble fliset opp sammen med lekteren fra Ørstvedthalvøya.

Bildene viser volumet det blir ved nybrottsarbeid.

(Foto: jpe)

Bilde: Engarealet sett mot NV , både gammelt engareal, og 1 år gammelt areal samt nybrottsland til venstre i bilde. (foto: jpe)

Bilde: Utkjøring av virke med landbrukstraktor og tømmerhenger (foto: jpe)

Oppsummering:

Det ble gjennomført ferdigbefaring på både Ørstvedthalvøya PFO og Hellås NR onsdag 12. okt. 2011.

For Fylkesmannen i Telemark møtte Trond Eirik Silsand og Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen og fra Øverby-Skog AS møtte Jan-Petter Enger.

Det ble enighet om at FMT skulle skrive et lite referat med oppsummering av gjennomgangen. Selv om referatet ennå ikke foreligger tror jeg at oppsummeringen er ganske grei.

Etter gjennomgangen ble det klart at enkelte mindre elementer kanskje kan påpekes litt klarere i tilbudsinnbydelsen. Men vi oppfordrer samtidig til ikke å gjøre anbudspapirene altfor spesifikke på detalj nivå.

Enkelte steder kunne stubbene vært frisert litt lavere, uten at det har noen praktisk betydning annet en for utseende.

Dersom det skal fjernes "hissig" vegetasjon permanent på enkelte steder bør det kanskje vurderes ring barking av trær fremfor hogst, og kanskje også spare igjen noen av de største herskende trærne for å hindre store oppslag av rotskudd rundt.(for eks. Ask)

Enkelte arter er også så hissig at det bør vurderes bruk av kjemikalier i begrenset omfang dersom man skal oppnå en permanent løsning.

Likedan bør det absolutt vurderes stubbefresing i etterkant at hogst på engarealer for å kunne håndtere de med slåmaskin på sikt.

Vi takker for oppdraget og ser frem til ett hyggelig samarbeid også i fremtiden.

Med vennlig hilsen

for Øverby-Skog AS

Jan-Petter Enger